יא: האשה נקנית פרק ראשון קידושין

והרי טענה וכו'. פ"ה מדקתני שתי כסף ס"מ קרא לאו דוקא קאמר כסף אלא אממונא בעלמא קפיד וכיון שלא פירש כמה לא מסרו אלא לחכמים ולא קיס להו לאשבועיה בגליר מהכי דאי קרא כסף דוקא קאמר נהי דמעה היא מטבע הפחותה שבצורי מיהו שתים מנא להו ומשני מה כלים שנים אף כסף שנים ומה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב כלומר שיהיו שתן שתי כסף ולאפוקי ממ"ד טענו שני מתטין חייב בהולאת אחת מהן לכן יצאו כלים למהו כלומר שיתחייב עליהן בכל שהוא ורבותינו מפרשים שהדינר הוי מטבע הפחות שבצורי ופריך מדקתני שתי כסף שהם מעות ולא קתני שני דהוי משמע שני דינרין ותירץ מה כלים דבר חשוב אף כסף דבר חשוב ומעה דבר חשוב[א] ולדידי קשה הא טוענא מדא מ"כ דכל כסף האמור בתורה הוא דינר היכי אתיא הך היקישא ומפיק לה הא כי אתא היקישא לאשמועינן מה כלים שנים אף כסף שנים הוא דאתא ועוד מאי קאמר מה כלים דבר חשוב וכי מחט דבר חשוב הוא והא אמר לכך יצאו כלים למשהו אלמא לא חשיבי מחטין ועוד בהדיא אמר התם איפכא מה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב וכסף כי אתא להך דרשא אתא עכ"ל ור"י הקשה על פי' רש"י כיון דמטבע פחות שבצורי היא מעה היכי שייך כלל למימר כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמיה אדינר[ב] ה"ל למימר אמעה שהוא מטבע פחות שבצורי דכשלמא לקמן (דף יב.) דאמר כיון דאפיקתיה מפרוטה אוקמיה אדינר היינו בתר דאשכחנא דפרוטה הוי שפיר כסף לגבי אמה העבריה[ג] וכיון דאפיקתיה מפרוטה דהוי כסף אוקמיה אדינר דהוי דבר חשוב אבל השתא דאמר דבצורי ליכא פרוטה אלמא מטבע פחות שלהן היינו מעה נהי נמי דאפיקתיה מפרוטה אדינר אמאי מוקמת ליה אמעה הוה לן לאוקמה ועוד קשה דפי' דאתא לאפוקי ממ"ד טענו שתי מחטין והודה לו באחת מהן דחייב דהא כפ' שבועת הדיינים (דף לט:[ד]) משמע דהך דרשה דמה כסף דבר חשוב אתי אלינא דשמואל דלרב סבירא ליה כסף כי אתא לכפירה הוא דאתא לכן נראה לר"י כמו שפי' בשם רבותיו דדינר הוי מטבע הפחותה שבצורי ומה שהקשה רש"י דאי כל כסף האמור בתורה דינר היכי אתיא הקישא ומפקא ליה הא כי אתא הקישא לאשמועינן מה כלים שנים אף כסף שנים נראה דלא קשה (ב) ליה מידי דהא אין היקש למחצה וכי היכי דגמרינן מיניה שנים גמרינן מיניה נמי דבר חשוב ומה שהקשה וכי מחט דבר חשוב הוא הא אמרי' התם לכך יצאו כלים למשהו הא נמי לא קשה דאפי' מחט יש בו חשיבות גדול שראוי לעשות בו מלאכה גדולה והא דקאמר התם יצאו כלים למה שהן לאו דוקא למה שהן אלא לאפוקי דלא נעיגן שיהא הכלי שוה מעה אף שיהא שוה פרוטה ומ"מ חשיבות גדול יש שראוי לעשות בו מלאכה גדולה ומה שהקשה דבשבועות גרסי' איפכא הא נמי לא קשיא מידי דהתם היינו לשמואל דלא אילטריך ליה כסף למידי אחרינא ודרש ליה התם אלמד על כלים דנעיגן דבר חשוב אבל הכא אתא אלינא דדבר חשוב כסף לכפירה ולדידיה תרוייהו דרשות נפקי מכלים שנים ודבר חשוב ומיהו לפי' זה לאמר דבצורי ליכא מעה קשה דהא כתיב (ויקרא מז) עשרים גרה השקל ומתרגמינן עשרים מעין אלמא היתה מעה בימי משה בכסף שבתורה ואומר ר"ת דגרה לא הוי מעה אלא משקל היה בימי משה שהיה שוה מעה ושוה עשו ממנו מטבע וקרלאוהו מעה:[ד]

והרי טענה. שאדם טוען את חבירו ומשביעין אותו אם חודה במקצת דכתיב כי יתן איש וגו' ועליו כתיב אשר יאמר כי הוא זה דילפינן מיעה (כ"ק דף קז.). שהמודה מקצת שבע דוקבע בעל הבית התם כתיב ודלכ"ר ליה לאשבועה: **ותנן שבועה דדיינין.** פירש בפחות מטוענת שתי מעות כסף ופליגי בה רב ושמואל[ג] רב אמר כפירה שתי כסף ושמואל אמר טענה עצמה שתי כסף ואפילו לא כפר בה אלא פרוטה או חודה בפרוטה חייב מ"מ מדקתני שתי כסף ס"מ קרא לאו דוקא כסף קאמר אלא אממונא בעלמא קפיד וכיון שלא פירש כמה לא מסרו אלא לחכמים ולא קיס להו לרבנן לאשבועיה בגליר מהכי דאי קרא דוקא כסף כתיב נהי דמעה היא מטבע הפחותה שבצורי מיהו שתים מנא להו: הכי גרס' **ומה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב.** שיהו שתי כסף ולאפוקי ממ"ד התם[ה] טענו שני מחטין חייב בהולאת אחת מהן לכך יצאו כלים למה שהן כלומר שיתחייב בכלים בכל שהו. ורבותינו מפרשים שהדינר הוא מטבע הפחותה שבצורי ופירכא מדקתני שתי כסף שהן מעות ותירוצא מה כלים דבר חשוב אף כסף דבר חשוב ומעה דבר חשוב הוא ולדידי קשיא ביה טובא מדא דא"כ דכל כסף האמור בתורה דינר הוא היכי אתיא הך היקישא לאשמועינן מה כלים שנים אף כסף שנים הוא דאתא ועוד מה כלים דבר חשוב וכי מחט דבר חשוב הוא והא אמרינן התם לכך יצאו כלים למשהו אלמא לא חשיבי מחטין ועוד בהדיא אמרינן התם איפכא מה כסף דבר חשוב אף כלים דבר חשוב וכסף כי אתא להך דרשא אתא: **הפורט סלע ממעות מעשר שני.** מסקנא ג"ם אומר בכל הסלע מעות כו'. ומיהו בפרוטות של גאוזת ועתה בא לפרוט בהן סלע: **ונתן הכסף וקם לו.** דכתיב[ה] ויסף חמשית כסף ערכך עליו וקם לו: **שחללו על הפרוטה מחולל.** דאין חוצאה להקדש[ו] דכתיב (ויקרא כה) איש את אחיו ואשמועינן שמואל דכי היכי דאימעיט מחוצאה אימעיט נמי מביטול מקח: **כסף כסף.** גמר פדיון הקדש מפדיון מעשר אבל שאר כסף שבתורה לא יליף מיניה דלא דמו ועוד דהכא כספים יתירא כתיבא: **כסף קלוב הוי כסף לורי.** וכסף קדושין אינו קלוב ולא איירי ביה רב אחי כלל: **קלוב.** שגאמר בהן שקלים ונאמר ושלשים של עבד ומאה של מוליא שם רע שנאמר בהן שקלים ונאמר חשבונו: **בשקל הקודש כמנה לורי.** שקל הקדש שיש בכ"ה שקלים מנה לורי: **ושל דכריסה אילטריכא ליה דלא תגן.** כמה הוי ואשמועינן דהוא כסף מדינה: **כדתנן הפוקע כו'.** כלומר היכא[ק] מצינו כסף דבריהם כדתנן כו': **הפוקע לחבירו.** באתנו לשון רבינו הלוי. ורבינו הזקן למדנו שהכהו אצל האחון: **נותן לו סלע.** כך שיעורו דמי נוטפתו לאדם ביומו. ואשמועינן רב אחי דלא תימא האי סלע ד' זוזי סלע לורי אלא פלגא דזוזא ואשמועינן רב אחי דלא תימא האי סלע ד' זוזי פלגא דזוזא והוא סלע מדינה: **כדתוקיה.** לקמן בפירקין (דף יד:) דתקנתי גבי עבד עברי קוזה את עצמו בגירעון כסף שמתשב עם אדוניו כשבא לפדות את עצמו בכך וכך לקתתני ולא היה לך לשעבדני אלא שש שנים נמצאת קוזה עבודתי לשנה בכך וכך חשוב כמה שנים עבדתיך ולא מכסף מקנתי דמי עבודת שנים הללו וטול השאר ואמרינן מגא ה"מ ואמר מזקיה והפדה ולא כתיב ופפדת משמע שאף אדוניה מסייע בפדיונה וחכו שמגרעת פדיונה ויוצאת אלמא אין אמה העבריה נקנית בפחות מדינר: **אי אמרת כשלמא וכו' מפרוטה מאי מגרעה.** שתתן לו שוב כלום. ולקמיה מסיק מילתיה ר"ואומר וקידושי אשה לב"ש מאמה העבריה נפקא ליה וכו' אלא דפרכיה גמרא ולא שבקיה לאשוקי למילתי':

לא

לא

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ג מהל' טוען ונטען הלכ' ה ג סמג עשין לה טוש"ע חו"מ סימן פח סעי' ה:
צט ב מיי' פ"ז מהל' ערכין הלכה ח סמג עשין קלב:
ק ג מיי' פי"ח מהלכ' נחלות ו סמג עשין קמד טוש"ע יו"ד סימן שה סעיף ה:
קא ד מיי' פי"ח מהל' מתנ' סמן הלכה ה סמג עשין קמז:
קב ה מיי' פ"ח מהל' גזלה גזולה הלכה ח סמג עשין קמז:
קג ו מיי' שם פ"ג הלכ' ח סמג לאוין מז ועשין נה:
קד ז מיי' פ"ג מהל' מוכר ומקח הל' ט סמג עשין ע טוש"ע חו"מ סימן מה סעיף מח:
קה ח מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף מה:

גליון הש"ס

גמ' ושל דבריהם כספ מדינה. עין תוספות דף מז ע"א תוד"ה אמר אביי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מפרוטה מאי מגרעה: (ב) תוס' ד"ה והרי וכו' דלא קשה ולא מידי דהא אין היקש:

מוסף רש"י

והרי טענה. שאדם טוען לחבירו כך וכך מנה"ל לך (בבורות נ:). שבועת הדיינין. שהדיינים משביעין ע"י הודאת מקצת הטענה. אלימדיה מאמר אמר כי הוא זה (שמות כב) (שבועות לח:). **הטענה.** שהשבועה באה על ידה לא תהא פחות משתי כסף (שם). **שתי כסף.** שתי מעות כסף, דהא שתי לשון נקבה הוא ואין שלש הדיינ (שם). **והודאה.** שתחייבנו לשבע, לא תהא פחות מפרוטה, וגמר' פליגי רב ושמואל בפרוטה א. אם מתוך שתי כסף של טענה הוא, לו צריך שתהא טענת הכפירה של כסף לגד שתי מעות כסף (שם). אף כסף שנים. תחלת מתיה כ' כסף ומלה קאי כי הוא זה (שבועות לט:). **ומה כסף דבר חשוב.** ומעה כסף הר חשוב. אף כלים דבר חשוב. ולא כל דהו ממש (בבורות ג:). **הפורט סלע ממעות מעשר שני.** מדמי מעות מעשר שני, שהיו לו פרוטות וחולה להחליפן בסלעי כסף (הלכות לדיבלים יב:ד מה:). מתני מסי הדרך, ויהם מקיים פלוגתא ב"ש אומרים בכל הסלע מעות סי', ומיהו אמתיגן מיהו דמכר המעשר בפרוטות וכתיב ונתת בכסף (בבורות נ:). **כסף הכסף ריבה.** תלתא זימני כתיב התם כסף, ונתת הכסף, ילמד הכסף, ונתת בכסף, וריבה כל מילי (שם). **על שוה פרוטה.** ויהיו נחשת (שם). **מחרולל.** כדאמרן דלאמעטו מאוצאה, וטעות נמי ליכא למימר דהו דמאן טעה (ב"מ נז:). **בפרוטה.** של נחשת (לעיל ב:). **קצוב.** דאיכא שלשים חמשים, אבל בכל הך דפרכינן ליכא קצבה (בבורות נ:). **שלשים של עבד.** כענני (שמות כא) מקן שור מועד שהרג את העבד. (לקמן יז:). שנתנה תורה קצבה שלשים שקלים (בחורות ח:). **ובולן בשקל הקדש.** דהוי עשרין ממון (אחון) מעין שבמעות מה לורי (שם מם:). **התוקע לחבירו.** המכהו כנגד אוזנו, לשון מורי (ב"ק לו: ושם צ' של אזנו). ל"ל תוקע ממש (שם ושם). המכה את חברו באוזנו, ב"ק, ולאחר שמעתי תוקע ממש, שתקע בפיו באוזנו, ולדיוק לשון מורי בב"ק (ולאחר שמעתי) אל תהי בתוקעי כף (משלי כב כו) שמכין בכפם של כף חברים לבוות ערבים בכפיל אחרים (בבורות נ:). **נותן לו סלע.** משוש בוטש (ב"ק צ:). **אלא מאי סלע פלגא דזוזי.** וקמ"ל רב אחי דלא תימא סלע לורי ליתא דהא הכא מדינה דהא פלגא זוזא. שמיעת שבסלע לורי (בבורות נ:). **והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה.** מלמד כתיב ונפדה. משמע והפדה שלא האדון מסייע בפדיונה (לקמן יד:).

מסורת הש"ס

א) שבועות לח: בכורות נ: ב"מ נה. ב) [שבועות לט:]. ג) [מעשר שני פרק ב מ"ט:]. ד) [ברש"י כסף כסף דייקה. וכ"ה בבכורות נ ע"ב. ועיין רש"ש]. ה) ב"מ נ. בכורות כה. ו: תענית כה: [ברש"י]. ז) [בבכורות נ: בחולין קודש קודש ממעשר וע"ש בר"ש"ל]. ז) [בבכורות נ: בחולין ולאלה חנם אין כסף ותנן בש"ס בדיעבד ובפיה דיעבד וכה"ל ובר"ל]. ח) [שיל כ. ע) בכורות מט: ע"ש. י) [ל"ל דתקנו]. כ) ב"ק לו: ל. בכורות נ:. ל) ענין חיתתרא בכתובות סד. לג: נעשין מה: ב"מ קנ: טוטה כב: בכורות נ: [וברכין כנו ב"ב קה: ב"ק לו:]. מ) [ולקמן לו:]. נ) [בכורות נ: ע"ב]. ס) [בכורות לט ע"ב]. ע) [בכורות מ ע"ב]. ע) ב"ל כל. רש"ל. פ) [ויבכ"מ נד ע"ב רש"י מבית מפסיק עו שם ושם הפיום והיה לון]. צ) [ב"מ נ ע"ב]. ק) [בדפוס"ר: היקן]. ר) [בדפוס"ר: אמומר]. ש) [עיין בר"ש מדפסיות, ולש"ם]. ת) [שם ד"ה מהו].

תורה אור השלם

1. כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים: שמות כב ו
2. ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יי אלהיך בו:
דברים יד כה
3. כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו:
דברים כד א
4. וידבר אל עפרון באזני עם הארץ לאמר אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה: בראשית כג יג
5. אם רעה בעיני אדניך אשר לו יעדה והפדה לעם נכרי לא ימשל למכרה בבגדו בה:
שמות כא ח

מוסף תוספות

א. והשתא אתי קרא לגרורי דסני במעה ולא בעי דינר אבל לפי המסקנא דאמריגן כסף קצוב אחי כלים לאסופי בבעינן מעה ולא סני ליה בפרוטה. תוס' הרא"ש.
ב. הלא מעולם לא היה בכלל פרוטה אלא כסף דקרא הוא מעה שהוא המטבע הפחות שבצורי. שם. ג. דבה הוא משקל קטן שיש מהם עשרים בשקל ואונקלוס לפי דורו תרגם שביעיו היה מטבע ששמו מעה שהיו מהם עשרים בשקל. תוס' הרא"ש.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com